

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem udom za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni av. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisni se ne vračajo, napičani listi se ne sprejemajo. Za ostanila »pís'uje od navadne vrstice, če se naštane »okraj, po 5 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Iz državnega zbora.

Pommerjeva izvolitev.

V seji dne 19. oktobra se je nekaj pripetilo, kar zanima volilce dr. Pommerja. Z ozirom na to, da se je proti mnogim volitvam vložil ugovor, je zahteval poljski poslanec dr. Winkovski, naj legitimacijski odsek v 14 dneh te volitve preišče in zbornici poroča, jeli so veljavne ali ne. Zgodilo se je namreč prejšnje leta, da se je proti mnogoterim volitvam vložil ugovor, toda pretekla so leta, preden je legitimacijski odsek stvar preiskal.

Česki poslanec dr. Stransky je k temu predlogu tole pristavil: »Treba je res to stvar rešiti prej ko mogoče. Mi imamo tukaj v državnem zboru le eno volitev, o kateri je že državno sodišče razsodilo, da se je pri njej postava na grozen način mnogokrat prelomila, in ta poslanec, katerega volitev je državno sodišče spoznalo kot nepostavno, ta gospod je poslanec Pommer, ki tako živahno govori v tej hiši. Če je komu na tem ležeče, da se umakne svetlobi legitimacijskega odseka, če se je torej komu že danes spričalo, da ni na podlagi postave, temveč čisto nepostavno prišel v to hišo, ta ni ud desne strani, temveč ud leve strani v tej hiši.

Slednjič predlaga dr. Stransky, naj legitimacijski odsek v 6 tednih poroča o postavnosti ali nepostavnosti protestiranih volitev, ker ni mogoče tega dela izvršiti v 14 dneh. Nato se je sprejel predlog dr. Stranskega. Pričakujemo torej v nekaterih tednih zanimivo poročilo o dogodkih pri volitvi v celjski mestni skupini.

Dve češki interpelaciji in predlog Karlonov.

Važno je bilo v tej seji tudi vprašanje čeških poslancev do ministra za znotranje zadeve in za kmetijstvo zastran sklepa bavarskega deželnega zbora, vsled katerega bi se morala vsa pitana živina, ki prihaja iz Avstrije na Bavarsko, v posebnih živinskih hlevih v Monakovem in v Augsburgu skozi 10 dnej opazovati, jeli ni bolna. Vsakdo sprevidi, da na takšen način se zadržuje prodaja in uvažanje naše živine na Bavarsko in je vsled onega sklepa živina na dunajskih sejnih že ceno zgubila.

Poslanec Karlon in z njim tudi vsi slovenski štajarski poslanci so v isti seji vložili predlog, naj se volilna pravica za državni zbor razširi tako, da bodo vsi trgi po Štajarskem smeli voliti v mestni skupini.

Važno je tudi sledeče vprašanje čeških poslancev. Neki odbornik dunajski je v dunajskem mestnem zboru opozoril dunajske Nemce, v kakšni nevarnosti se nahaja dunajsko mesto zavoljo premnogih čeških delavcev in čeških obrtnikov, ki so se naselili na Dunaju. Vsled tega zahteva te mestni odbornik, da se ne sme nobena služba na Dunaju več dati kakšnemu Čehu in da se ima napraviti razglas na dunajsko mestno prebivalstvo,

naj se ustavlja prodirajočemu počehovanju avstrijske prestolnice. Češki poslanci so v tem predlogu spoznali preganjanje dunajskih Čehov ter zahtevali od vlade, naj potrebno ukrene, da se ne bodo Čehom godile take krivice, kakor v mnogih nemških mestih na Češkem.

Začasna pogodba z Ogersko.

Ker ni mogoče, z Ogersko skleniti redne pogodbe za dobo prihodnjih 10 let, je vlada predložila državnemu zboru postavni načrt, da se začasno podaljša ta pogodba za prihodnje leto. To pa hočejo vladni nasprotniki, nemški liberalci, na vsak način zabraniti. Proti njihovi volji je sklenil dne 27. oktobra državni zbor, da morata vsaki dan biti po dve seji, čez dan ena in zvečer ena. Pri večernih sejah se ima razpravljati o tej začasni pogodbi.

V ta namen se je v četrtek zvečer ob 7. začela prva seja, pri kateri je govoril proti tej pogodbi nemški liberalci dr. Lecher; pa kako dolgo? Zvečer ob 9. uri je začel govoriti, ter govoril celo noč do petka zjutraj ob tri četrt na devet. Parkrat je smel prenehati za kakih 10 minut, da se je nekoliko okrepčal. Seja sama pa, ki se je začela v četrtek zvečer ob 7. uri, je trajala celo noč, potem v petek celi dan do 3/4.8. zvečer; ta seja je torej trajala 25 ur. Skoraj vsi poslanci so prenočevali v zbornici. Zaspanec je skoro vse grozno lomil. Počivali so po klopih in po stolih. Galerije so bile vse prenapolnjene; zunaj zbornice pa je stalo na tisoče ljudstva, katero bi bilo rado dobilo vstop v zbornico.

Socijalni demokrat Daszyński je ta dan na silno nedostojen način norce pasel. Govoriti je začel, pa ni vedel, kaj bi govoril. In začel se je smejeti, iz predsednika delati, zaničeval sv. pismo ter uganjal razne burke, dokler mu ni predsednik prepovedal dalje kvasiti. Ali to je grozno težko, takemu rogoviležu, kakoršni so socijalni demokrati, vzeti besedo. Kaj neki mara za predsednikove opomine? Zaslepljeno ljudstvo, da pošiljaš takšne burkeže v državni zbor! Kaj morejo taki ljudje pomagati?

Za gg. katekete.

Velika krivica se godi mnogoterim gg. kateketom. § 3. državnega zakona iz leta 1888. veli, naj dobivajo učitelji veronauka na tistih šolah, katere imajo več, kakor tri razrede, primerno nagrado. To nagrado pa so odločili deželni zbori. Navadno se podučuje v vsakem razredu veronauk po 2 uri na teden, v trirazrednih šolah torej po 6 ur, v četrirazrednicah po 8 ur, v petirazrednicah po 10 ur na teden. V četrirazrednicah dobi torej kateket nagrado za 2 uri, v petirazrednicah za 4 ure itd.

Ako je pa v kateri župniji po več šol, recimo ena trirazredna in ena dvirazredna, ima kateket deset ur šolskega poduka, pa nikakorsne nagrade, ker nobena

teh 2 sol ni več, kakor trirazredna. Ima mnogo več truda, kakor, če bi podučeval na petrazrednici, toda nobene nagrade. Nadalje če se podučuje krščanski nauk v poldnevni dvorazrednici ali trirazrednici, mora kateket po 8, oziroma po 10 ur na teden podučevati zopet brez odškodnine. Na nekaterih šolah so vpeljane vsporazrednice, to je prvi, drugi ali tretji razred je razdeljen v dva oddelka. Tudi tam se trud kateketu pomnoži; toda odškodnine ne dobi nikake.

Da se vse te neprilike poravnajo, je predlagal poslanec J. Žičkar dne 29. oktobra v državnem zboru z 17 drugimi državnimi poslanci načrt postave, vsled katerega se ima spremeniti § 3. zgoraj navedene postave ter se glasiti takole: »Veroznanskim učiteljem se ima za podučevanje v veronauku na ljudskih ali meščanskih šolah, kjer podučujejo po več, kakor po 6 ur na teden, podeliti nagrada, ali se pa naj v ta namen nastavijo posebni veroznanski učitelji«. Ob enem se pozivlje vlada, da potrebno ukrene, da, kedar se sprejme ta državni zakon, bodo tudi deželni zbori spremenili deželne postave v tem smislu.

Veliko sicer gg. kateketi s tem ne bodo pridobili; pa nekoliko se bo vsaj popravila krivica, katera se zdaj mnogoterim godi. Toda primerno bi bilo, da se gg. kateketi sami obrnejo s prošnjami na državni zbor, v katerih opišejo svoj položaj. Te prošnje bo imenovani državni poslanec radovoljno predložil državnemu zboru ter se svoječasno mogel tudi na nje opirati.

Kako se Spodnji Štajar pripravlja za Pruse.

(Dalje.)

Pogovorili smo doslej take naprave, urade in podjetja, ki so bolj ali manj zavisna od vlade. Preden pa svojo pozornost obrnemo na druge germanizajoče činitelje, ne moremo si odreči, da izpregovorimo par besed o uradih župnijskih. Ako bi tem prizanesli, očitati bi si morali, da narodne dolžnosti nismo storili. V Slovenceh ve vsak izobraženec, da se imamo v prvi vrsti zahvaliti novemu duhovništvu, da se narodno nismo poginili; denar, čas, zdravje, glavo in srce, skratka vse je žrtvovalo in še žrtvuje za blaginjo našega ubogega naroda. Ali gotovo bi možje zlatih src in jeklene volje ne bili tako čudovito vztrajni brez medsebojne vzpodbude; in prav v tem smislu naj bodo naše besede govorjene, pa tudi sprejete. Gg. župniki smejo uradovati slovenski ali nemški; to jim je od visokega knezoškofijstva pripušeno na lastno voljo. Prosti so torej v tem oziru in sicer popolnoma prosti, ker jim niti c. kr. okrajno glavarstvo, niti sodišče itd. sploh niti živa sovražna duša ne more nič. Ali pogledimo, v kolikih župnijskih uradih se uraduje slovenski? Gospodje, ki uradujejo deloma slovenski, deloma nemški in sicer v stvarih, ki bi se mogle vse opraviti slovenski, so bele vrane; popolnoma slovenski uraduje, kolikor je nam znano, le jeden gospod, velika večina torej pa še vedno nemški. Ker smo prepričani, da je to opuščanje narodne dolžnosti le slaba navada, in ker mislimo, da ta navada ni železna srajca, prosimo, da jo dotični gg. župniki takoj opusté. V preteklih dobah bi to, kar grajamo, ne bilo tolikega pomena; ali v sedanjí dobi, to je v dobi narodnih bojov, vzlasti pa ta hip, ko se nam Slovencem odločuje življenje ali smrt, in ko naši sovragi od vseh strani prinašajo orožja, da nas ugonobijo, ni vse jedno, kako se v župniščih uraduje. Če se pri nas Slovencih, ki nas je primeroma malo, ne bode takoj storilo vse, kar je mogoče, da se umirajočemu narodu našemu kri zopet ogreje ter življenje zagotovi, bode prepozno. Zmaj že odpira žrelo, da bi pogoltnil mrtvo telo naroda slo-

venskega. Ne pretiravamo. Z dokazi za to trditev začinjamo pogovarjati drugo vrsto onih činiteljev, ki nam jemljejo narodnost.

Naš obstanek je v tesni zvezi z obstankom Avstrije, ker je sovražnik isti, namreč Nemeč ali Prus, kakor ga tudi imenujemo. Že leta 1851. je Mazzini, vodja framašonskega, t. j. tistega po vsem svetu razširjenega tajnega društva, ki je osnovano v namen, da krščansko vero uniči in vladarske prestole podere, izrekel: »Naše društvo ima med drugim odslej pred vsem delati na to, da se Avstrija razruši; to se pa bo doseglo najlažje, ako se avstrijski narodi drug na drugega ščujejo ter spravijo med seboj v sovraštvo na smrt«. Deset let pozneje je postal Bismark, katerega je bila Mazzinijeva misel unela, pruski minister ter prevzel sam oziroma dal Nemčiji nalogo, da izvrši, kar so framašoni začeli. Čisto odkritosrčno je tedanjemu avstrijskemu poslancu v Berlinu rekel, da bi bilo najbolje, ko bi se cesarstvo preselilo v Budapešto, a prvenstvo na Nemškem prepuščilo pruskemu kralju. (Glej »Občna zgodovina za slovensko ljudstvo«. Spisal Josip Staré. Izdala družba sv. Mohorja, V. zvezek, stran 465.) Z drugimi besedami se to pravi: Prusija hoče imeti Česko, Moravsko, Šlesko, Spodnje in Zgornje Avstrijsko, Solnograško, Tirolsko, Štajarsko, Koroško, Kranjsko, Goriško in Gradiščansko, Istro in Trst. Za Galicijo in Bukovino ji radi mej ni. In zares, od leta 1861. dela Nemčija tajno in javno, toda neutrudno, z vso silo in z vsemi mogočimi sredstvi na to, da svoj cilj doseže. Doma dá že otroke v ljudskih šolah ogrevati za ta namen, z nami pa je sklenila zvezo, češ, da jo varujemo vojske sovražnikom, ki bi jo utegnili oslabiti, in da ima upliv na našo notranjo politiko. In v istini nas tira v vedno huje stroške za vojaštvo, da bi se denarno uničili, ščuje narod na narod, širi med nami pruski duh itd., skratka nalogo svojo rešuje, kakor vsak vidi, izvrstno. Zadnji čas postajajo Nemci že skrajno nestrpni, misleč, da se na usodno uro ne sme dalje čakati ter da jim sad ima v zijajoče žrelo pasti vsak hip. To kaže najbolje zverinje besnenje v našem državnem zboru, kjer je dne 26. oktobra meseca zloglasni poslanec Wolf doslovno rekel: »Mislimo si — in to bi okvirja, osnove današnje Avstrije ne izpremenilo — da bi nje razmerje do Nemčije moglo postati tako tesno, kakoršno je med zveznimi državami Nemčije in vso Nemčijo. Lahko si nam je misliti, da cislitavanja (to so poprej imenovane avstrijske kronovine z Galicijo in Bukovino vred) stopi k Nemčiji v isto razmerje, v kakoršnem je Sasko, Bavarsko in Badensko.« To pa kaže tudi nebroj knjižic, razpravljajočih to misel in ogrevajočih za njo, ki zadnji čas preplavlja naše dežele. Pred nami leže knjižice s sledečimi naslovi: »O du mein Oesterreich!«, »Die vier letzten Dinge Oesterreichs«, »Halt! Wer da?«, »Volkskatechismus für den Allgemeinen Deutschen Schulverein«, »Wehrordnung für die Reichsdeutschen in den Ostmarken«, »Sind die Reichsdeutschen berechtigt und verpflichtet, das auswärtige Deutschtum zu schützen?«, »Die Kämpfe der Deutschen in Oesterreich um ihre nationale Existenz«, »Deutsche Vermächtnisse und deutsche Versäumnisse«, »Deutschnationale Bergpredigten«, »Sturmögel«, »Unter alld deutschem Banner«, »Vergessene deutsche Brüder«. Nočemo dalje tratiti dragega nam prostora, ali imenik knjižic, ki so prišle v roke le nam, se dolgo ni pri kraju. Koliko jih sploh je, Bog ve. Vse pa so pisane s tako surovostjo, da se v našem jeziku hvala Bogu povedati ne da, kakor tudi sedanjí nemški surovosti sploh danes na vsem svetu ni najti para.